

УДК 378.147:614.253:81`243

DOI <https://doi.org/10.32782/eddiscourses/2026-2-11>

ВПЛИВ ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ НА ДЕОНТОЛОГІЧНІ СУДЖЕННЯ: КОНЦЕПЦІЯ «ЕФЕКТУ МОРАЛЬНОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ»

Коромисел Микола Володимирович,

асистент ННЦ НПО ШО

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

ORCID: 0000-0002-1085-5892

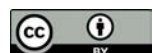
Статтю присвячено теоретичному аналізу впливу обробки інформації іноземною мовою на деонтологічні судження у контексті феномену «ефекту моральної іноземної мови». У центрі уваги дослідження постають механізми, за допомогою яких використання нерідної мови модифікує емоційну залученість, доступ до моральних норм та характер прийняття рішень у ситуаціях моральної дилеми. Узагальнено результати міждисциплінарних студій з цієї проблематики, які вказують на те, що обробка морально значущої інформації іноземною мовою сприяє прийняттю рішень, що є менш емоційними, більш утилітарними, раціональними, психологічно дистанційованими від ситуації деонтологічного вибору і менш деонтологічним порівняно з рішеннями, прийнятими рідною мовою. Проаналізовано чинники, що визначають вибір між утилітарними та деонтологічними оцінками: рівень володіння іноземною мовою; «особисте / безособове» втручання у ситуацію уявного вибору між варіантами рішення деонтологічної дилеми; наявність або відсутність емоційного складника дилеми; фокусування результатів рішення на наслідках; оцінка наслідків як економічного виграшу чи втрати; специфіка пропонуваного для вирішення етичних сценаріїв; альтруїстичні якості опитуваних; можлива різниця між культурними моделями моралі. У перспективах дослідження особливу увагу приділено ролі освітньої практики як потенційного модератора «ефекту моральної іноземної мови», що може як послаблювати емоційну віддаленість і зближувати моральне мислення, асоційоване з мовами L1 і L2, так і посилювати раціоналізацію моральних рішень, залежно від характеру освітнього впливу. Теоретичне узагальнення дозволяє виявити взаємодію когнітивних, лінгвістичних і соціально-психологічних чинників, що визначають деонтологічні судження в умовах іншомовної обробки інформації, та окреслити перспективи подальших досліджень у галузі морального мислення, полімовності й освіти.

Ключові слова: деонтологічні судження, ефект моральної іноземної мови, утилітарні і деонтологічні оцінки, L1 і L2.

Koromysel Mykola. The impact of foreign-language information processing on deontological judgments: the concept of the «moral foreign-language effect»

The article addresses the impact of foreign-language information processing on deontological judgments in the context of the phenomenon known as the moral foreign-language effect. The focus of the study is on the mechanisms through which the use of a non-native language modifies emotional engagement, access to moral norms, and decision-making patterns in situations involving moral dilemmas. The paper synthesizes findings from interdisciplinary research on this issue, which indicate that processing morally salient information in a foreign language promotes decisions that are less emotional, more utilitarian and rational, more psychologically distanced from the deontological choice situation, and less deontological than decisions made in one's native language. The factors that determine the choice between utilitarian and deontological evaluations are established, including the level of foreign-language proficiency; the presence of «personal vs. Impersonal» intervention in imagined choice scenarios involving deontological dilemmas; the presence or absence of an emotional component in the dilemma; the focus on the outcomes of the decision; the evaluation of consequences in terms of economic gain or loss; the specificity of the ethical scenarios proposed for resolution; the altruistic traits of the participants; and possible differences between cultural models of morality. In outlining future research directions, particular attention is paid to the role of educational practice as a potential moderator of the moral foreign-language effect, which may either reduce emotional distancing and bring closer the moral reasoning associated with L1 and L2, or, conversely, enhance the rationalization of moral decisions, depending on the nature of the educational influence. The theoretical synthesis makes it possible to identify the interaction of cognitive, linguistic, and socio-psychological factors that shape deontological judgments under conditions of foreign-language information processing and to outline prospects for further research in the fields of moral cognition, multilingualism, and education.

Key words: deontological judgments, moral foreign-language effect, utilitarian and deontological evaluations, L1 and L2.

Актуальність дослідження. У глобалізованому світі значна частина міжкультурної комунікації, професійних дискусій і медійного контенту відбувається мовою, яка не є рідною для більшості учасників. Це створює умови, за яких мовні засоби можуть опосередковувати не лише інформацію, а й моральні судження, норми й оцінки, впливаючи на прийняття рішень у професійних, суспільних та інших контекстах. Формування деонтологічної етики у процесі навчання іноземній мові є дискусійним і практично недослідженим питанням у сучасній дидактиці, що потребує як висвітлення теоретичних питань на перетині когнітивної психології, лінгвістики, етики та освіти, так і їх практичної адаптації до методів навчання. Прийняття моральних рішень може включати вибір між заподіянням шкоди заради загального блага (утилітарний вибір) та дотриманням основних моральних норм (деонтологічне рішення).

Дослідження впливу обробки інформації іноземною мовою на деонтологічні судження є важливим і сучасним напрямом міждисциплінарних студій, особливо у ракурсі феномену «моральної іноземної мови» (*moral foreign-language effect*) як емпірично зафіксованої тенденції, за якої при обробці морально навантаженої інформації іноземною мовою люди частіше ухвалюють рішення, що є менш емоційними, більш утилітарними, прагматичними і менш деонтологічними, ніж рішення, прийняті при обробці інформації рідною мовою [1; 2; 3; 4]. Зазвичай науковці пов'язують цей феномен з тим, що використання іноземної мови зменшує упередженість під час прийняття рішень, збільшує емоційне дистанціювання від змісту повідомленого, яке, у свою чергу, зменшується зі зростанням рівня володіння мовою [5; 6; 7]. Іноземна мова зменшує повагу до моральних норм, обмежуючи доступ до нормативних моделей, які, як правило, прищеплюються через першу, тобто рідну мову [5].

Незважаючи на зростаючий інтерес до цієї проблематики у зарубіжних дослідженнях, існує низка невирішених питань: у який спосіб працюють мовні й когнітивні процеси як механізми посередництва у ситуації вибору між суперечливими моральними нормами, правилами або цінностями; якою мірою освітня практика здатна модифікувати вплив іноземної мови на характер моральних суджень, зокрема – на деонтологічні оцінки; чи є «ефект іноземної мови» універсальним когнітивним феноменом, або він залежить від конкретної мовної пари і культурного фону; чи впливає на цей ефект специфічні для певної

лінгвокультури культурні моделі моралі, ступень емоційної експресивності, граматична структура мови тощо.

Відтак потрібно комплексне теоретичне дослідження для виявлення причинно-наслідкових зв'язків між використанням іноземної мови й деонтологічними судженнями індивідів. Отже, актуальність і новизна нашого дослідження, присвяченого узагальненню і систематизації підходів до вивчення ефекту моральної іноземної мови, зумовлене його певним внеском у розробку проблеми щодо теоретичних моделей прийняття рішень, що ґрунтуються на деонтологічних судженнях, інтегруючи когнітивні, лінгвістичні й соціально-психологічні детермінанти морального судження.

Отже, тема є актуальною для наукового дискурсу та має високий інтердисциплінарний і прикладний потенціал.

Мета дослідження полягає в теоретичному узагальненні та систематизації підходів до вивчення ефекту моральної іноземної мови та виявленні чинників, що зумовлюють зміну деонтологічних суджень в умовах іншомовної обробки інформації.

Виклад основного матеріалу. Початкове дослідження «ефекту моральної іноземної мови» було проведено А. Костою та співавторами [8], у якому науковці використовували дилему «пішохідного мосту». У проведеному експерименті монолінгви і білінгви були поставлені перед моральною дилемою, пов'язаною з ситуацією деонтологічного вибору: зіштовхнути перехожого з моста на рейки, вбивши його, і у такий спосіб зупинити трамвай, що наближається і уб'є п'ятьох людей, прив'язаних до рейок, або утриматися від дії. Дослідження показали, що тільки 18% опитаних монолінгвів були готові пожертвувати перехожим, коли дилема була представлена їхньою рідною мовою, тоді як серед білінгвів, для яких та сама дилема була представлена іноземною для них мовою, пожертвувати перехожим погодилися вже 44%.

Напрями подальших досліджень проблематики, пов'язаної з деонтологічною етикою прийняття рішень, сформульованих рідною та іноземною мовами, можна умовно розподілити на три групи.

Перший підхід можна позначити як «особиста vs. безособова дія» (*personal vs. impersonal*): моральні дилеми та асоційована з ними ситуація деонтологічного вибору були представлені з різним ступенем імпліцитності та фізичної «залученості» суб'єкту у прийнятті рішень [3]. Зокрема.

пропонувалися ситуації, у яких для вирішення моральної дилеми, сформульованої рідною та іноземними мовами, пропонувалося або фізично зіштовхнути одну людину на рейки, щоб врятувати інших, або потягнути за важіль, щоб перевести трамвай на альтернативну колію. При цьому на альтернативній колії знаходилася одна людина, отже, переведення стрілки мало призвести до її загибелі. Тобто пропонувалися варіанти з особистою та безособовою участю: докладання особистої сили, щоб штовхнути людину, або непрямі наслідки від перемикання важеля [9].

Результати опитування показали, що при формулюванні моральної дилеми рідною мовою близько 80% опитуваних були готові перевести стрілку, щоб зупинити трамвай (і врятувати п'ятьох за рахунок одного) і лише 20% були готові зіштовхнути людину на рейки. Водночас, постановка завдання іноземною мовою призводила до того, що вже 50% інформантів були готові зіштовхнути людину на рейки, щоб врятувати інших.

Результати дослідження отримали підтвердження у інших експериментах [10], у яких пропонувалися 10 моральних дилем, розподілених за таким самим принципом «особисте / безособове» втручання у ситуацію. Експеримент ще раз довів, що особисте втручання було більш прийнятним, якщо дилема формулюється мовою, іноземною для опитуваних.

Водночас, уточнення параметрів прийняття рішень дозволило науковцям дійти висновку про те, що реакція опитуваних незалежно від мови, якою поставлено питання, є контекстуально-специфічною [11; 12] і залежить від таких змінних, як зосередження на наслідках (С-параметр), чутливість до моральних норм (N-параметр), необхідність застосування дій або утримання від дій (I-параметр), а також особистісні, зокрема, альтруїстичні якості опитуваних.

Другий і третій підходи можна умовно об'єднати в один кластер проблем, у межах якого «ефект моральної іноземної мови» досліджується, з одного боку, залежно від підключення інформантами емоцій або раціоналізації і, з іншого боку, від рівня володіння іноземною мовою.

У спробі довести й обґрунтувати результати експериментів дослідники висували різні гіпотези, найпопулярнішою з яких є гіпотеза емоційного відгуку vs. раціоналізації та автоматичної vs. продуманої реакції [13; 14]. Зокрема, дослідили дійшли висновку, що відповіді рідною мовою припускають більш швидку, інтуїтивну та емоційну реакцію, у той час, як формулювання питань дилем іноземною мовою призводить до відповідей, позбавлених автоматизму та пов'язаних з

раціоналізацію [15], зниженням емоційності та посиленням обмірковування [1]. Ці відмінності дослідники пов'язують з тим, що під час обдумування відповідей підключається система тієї мови, якою поставлене питання. Така концепція йменується науковцями [8] як теорія подвійного або дуального процесу.

Вивчення іноземної мови змушує інформантів використовувати «логіку» та граматику іншої мови, що ускладнює процеси когнітивної обробки інформації та сприяє більшій раціоналізації відповідей. Одним з важливим висновком, у цьому зв'язку, є встановлення певної залежності між засобами оволодіння іноземною мовою і ступенем емоційного резонансу: у випадках, коли іноземна мова засвоюється через формальне навчання, а не через занурення у мовне середовище, емоційний резонанс іноземної мови є більш слабким [16]. Крім того, недостатнє володіння мовою, на рівні нижче *intermediate*, пов'язане з більшим ступенем раціоналізації відповідей і, навпаки, чим вищий рівень володіння інформантами іноземною мовою, особливо у випадках занурення у мовне середовище, тим більш «автоматичними», стають відповіді, у тому числі пов'язані з моральним вибором, зближуючись з реакціями при формулюванні дилем рідною мовою.

У зв'язку з цим, емоційність відповідей на шкоду раціоналізації залежить від рівня володіння іноземною мовою, сприяючи зменшенню прагматизму та утилітаризму у вирішенні морально-складних питань.

Окремим кластером досліджень, що вивчають «ефект моральної іноземної мови» під час продукування деонтологічних рішень, є роботи, у яких порівнюються реакції інформантів на «питання вибору», що поставлені рідною або іноземною мовою, залежно від емоційного складника дилеми або його відсутності [8]. На основі експерименту дослідники дійшли висновку, що у випадку прийняття рішень, у яких вибір не пов'язаний з негативними емоціями і які, відповідно, оформлені висловленнями, що не містять емоційного забарвлення, ефект іноземної мови не спостерігався. Додатковий висновок стосувався також того, що у ситуаціях, коли питання сформульовані іноземною мовою, інформанти більш схильні приймати рішення, ґрунтуючись на економічному ефекті, на певному вираші. Опитувані були схильні обирати варіанти, які вони оцінювали як вираші, а не як втрату, навіть якщо обидва призводять до одного й того ж результату [17; 18].

В одному з останніх досліджень вивчався вплив на відмінності в оцінках моральних рішень,

представлених другою L2 та третьою L3 мовами багатомовних респондентів [19]. Аналіз не виявив суттєвих відмінностей в оцінках сценаріїв між цими мовами, що свідчить про те, що відмінності у деонтологічному виборі рішень, які спостерігаються при формулюванні питань на L1 та L2, не поширюються на наступні іноземні мови L3 інформантів. Натомість, якісні відмінності існують радше в природі різноманітних етичних сценаріїв, які зазвичай використовуються в дослідженнях щодо прийняття моральних рішень двомовними людьми.

Висновки та перспективи дослідження. «Ефект моральної іноземної мови» спостерігається у зменшенні емоційної залученості під час формулювання деонтологічно складних питань іноземною мовою, послабленні інтуїтивних моральних заборон, збільшенні схильності до раціоналізованих і утилітарних рішень, зниженні впливу автоматичних деонтологічних норм («це неправильно за будь-яких умов»). Вплив ефекту іноземної мови спостерігається у таких основних тенденціях: відчуження інформантів від морального змісту при формулюванні моральної дилеми мовою L2; ослаблення емоційної реакції; зміщення від деонтологічних до утилітарних суджень, формування «психологічної дистанції» між суб'єктом і моральною дилемою. Фактори,

що впливають на вибір між утилітарним рішенням – заподіянням шкоди заради загального блага – та деонтологічним рішенням з дотриманням основних моральних норм, включають особисту або опосередковану участь, одержання вигоди, можливість уникнути шкоди, навмисність, наслідки, емоційний стан, рівень володіння іноземною мовою.

На основі дослідження можна простежити можливості модифікації освітньою практикою впливу ефекту іноземної мови, а саме його послаблення, підсилення або зміни. Освітня практика може бути модератором морального ефекту іноземної мови у таких напрямках. Тривале навчання іноземною мовою здатне зменшити ефект «емоційної віддаленості», зробити іноземну мову психологічно «своєю»; зблизити спосіб морального мислення з використанням ментального лексикону L2 з мисленням на рідній мові. Навчання етиці іноземною мовою може навчити рефлексивно формулювати моральні концепти мовою L2; створити нові асоціативні зв'язки між моральними поняттями і мовними формами; послабити «раціональний ефект» іноземної мови. Навпаки, спеціалізована освіта може підсилити моральну раціоналізацію, сприяти інтелектуалізації морального судження і у такий спосіб посилити відрив від інтуїтивної деонтології.

Список літератури:

1. Ciolletti H., McFarlane S., Weissglass C. 2016. The Moral Foreign-Language Effect. *Philosophical Psychology*. 2016. Vol. 29. № 1. P. 23–40. <https://doi.org/10.1080/09515089.2014.993063>.
2. Costa A., Dunabeitia J. A., Keysar B. Language Context and Decision-Making: Challenges and Advances. *Quarterly Journal of Experimental Psychology*. 2019. Vol. 72. № 1. P. 1–2. <https://doi.org/10.1177/1747021818789799>.
3. Costa A., Foucart A., Arnou I., Aparici M., Apesteguia J. «Piensa» twice: On the foreign language effect in decision making. *Cognition*. 2014. Vol. 130. № 2. P. 236–254. <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2013.11.010>.
4. Del Maschio N., Del Mauro G., Bellini G., Abutalebi J., Sulpizio S. 2022. Foreign to Whom? Constraining the Moral Foreign Language Effect on Bilinguals' Language Experience. *Language and Cognition*. 2022. Vol. 14. № 4. P. 511–533. <https://doi.org/10.1017/langcog.2022.14>.
5. Geipel J., Hadjichristidis C., Surian L. How Foreign Language Shapes Moral Judgment. *Journal of Experimental Social Psychology*. 2015a. Vol. 59. P. 8–17. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2015.02.001>.
6. Jiao L., Wang X., Timmer K., Liu C. The foreign language effect on moral judgement: insights from the self–other moral bias. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*. 2025. Vol. 28. № 4. P. 495–506. <https://doi.org/10.1080/13670050.2024.2445260>
7. Purpuri S., Vasta N., Filippi R., Wei L., Mulatti C. Does Language Shape the way we Think? A Review of the Foreign Language Effect Across Domains. *International Journal of Bilingualism*. 2024. Vol. 29. № 1. P. 269–291. <https://doi.org/10.1177/13670069231225374>.
8. Costa A., Foucart A., Hayakawa S., Aparici M., Apesteguia J., Heafner J., Keysar B. Your Morals Depend on Language. *PLoS ONE*. Vol. 9 № 4. e94842. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0094842>.
9. Corey J. D., Hayakawa S., Foucart A., Aparici M., Botella J., Costa A., Keysar B. Our Moral Choices are Foreign to us. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*. 2017. Vol. 43. № 7. P. 1109–1128. <https://doi.org/10.1037/xlm0000356>.
10. Galston W., Ng B.C. Moral Judgement in Early Bilinguals: Language Dominance Influences Responses to Moral Dilemmas. *Frontiers in Psychology*. 2018. Vol. 9. 1070. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01070>
11. Muda R., Niszczota P., Bialek M., Conway P. Reading Dilemmas in a Foreign Language Reduces Both Deontological and Utilitarian Response Tendencies. *Journal of Experimental Psychology: Learning Memory and Cognition*. 2017. Vol. 44. № 2. P. 321–326. <https://doi.org/10.1037/xlm0000447>.
12. Nadarevic L., Klein L.C., Dierolf J. Does Foreign Language Alter Moral Judgments? Inconsistent Results from two pre-Registered Studies with the CNI Model. *Open Psychology*. 2021. Vol. 3. № 1. P. 66–86. <https://doi.org/10.1515/psych-2020-0112>.
13. Greene J. D., Morelli S. A., Lowenberg K., Nystrom L. E., Cohen J. D. Cognitive Load Selectively Interferes with Utilitarian Moral Judgment. *Cognition*. 2008. Vol. 107. № 3. P. 1144–1154. <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2007.11.004>.

14. Kahneman D. A Perspective on Judgment and Choice: Mapping Bounded Rationality. *American Psychologist*. 2023. Vol. 58. № 9. P. 697–720. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.58.9.697>.
15. Geipel J., Hadjichristidis C., Surian L. The foreign language effect on moral judgment: the role of emotions and norms. *PLoS ONE*. 2015b. Vol. 10. 0131529. doi: 10.1371/journal.pone.0131529
16. Dewaele J.-M. Multilingualism and Affordances: Variation in Self-Perceived Communicative Competence and Communicative Anxiety in French L1, L2, L3 and L4. *International Journal of Applied Linguistics* 2010. Vol. 48. P. 105–129. <https://doi.org/10.1515/iral.2010.006>.
17. Holleman B., Kamoen N., Struiksmā M. The Affect of Negativity: Testing the Foreign Language Effect in Three Types of Valence Framing and a Moral Dilemma. *Cognition and Emotion*. 2021. Vol. 35. № 4. P. 690–704. <https://doi.org/10.1080/02699931.2021.1889472>.
18. Liu C., Wang H., Timmer K., Jiao L. The Foreign Language Effect on Altruistic Decision Making: Insights from the Framing Effect. *Bilingualism: Language and Cognition*. 2022. Vol. 25. № 5. P. 890-898. <https://doi.org/10.1017/S1366728922000128>.
19. Stańczykowska Z., Paradowski M.B. The moral Foreign Language Effect beyond the L2 Non-first languages behave similarly (but there are nuances). *The Mental Lexicon*. 2024. Vol. 19. № 1. P. 55-67. DOI: <https://doi.org/10.1075/ml.24016.sta>

References:

1. Ciolletti, H., McFarlane, S. & Weissglass, C. (2016). The Moral Foreign-Language Effect. *Philosophical Psychology*, 29 (1), 23–40. <https://doi.org/10.1080/09515089.2014.993063>.
2. Costa, A., Dunabeitia, J. A. & Keysar, B. (2019). Language Context and Decision-Making: Challenges and Advances. *Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 72 (1), 1–2. <https://doi.org/10.1177/1747021818789799>.
3. Costa, A., Foucart, A., Arnon, I., Aparici, M. & Apesteguia, J. (2014) “Piensa” twice: On the foreign language effect in decision making. *Cognition*, 130 (2), 236-254. <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2013.11.010>.
4. Del Maschio, N., Del Mauro, G., Bellini, G., Abutalebi, J. & Sulpizio, S. (2022). Foreign to Whom? Constraining the Moral Foreign Language Effect on Bilinguals’ Language Experience. *Language and Cognition*, 14 (4), 511–533. <https://doi.org/10.1017/langcog.2022.14>.
5. Geipel, J., Hadjichristidis, C. & Surian, L. (2015a). How Foreign Language Shapes Moral Judgment. *Journal of Experimental Social Psychology*, 59, 8–17. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2015.02.001>.
6. Jiao, L., Wang, X., Timmer, K. & Liu, C. (2025). The foreign language effect on moral judgement: insights from the self–other moral bias. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 28(4), 495–506. <https://doi.org/10.1080/13670050.2024.2445260>
7. Purpuri, S., Vasta, N., Filippi, R., Wei, L. & Mulatti, C. (2024). Does Language Shape the way we Think? A Review of the Foreign Language Effect Across Domains. *International Journal of Bilingualism*, 29 (1), 269-291. <https://doi.org/10.1177/13670069231225374>.
8. Costa, A., Foucart, A., Hayakawa, S., Aparici, M., Apesteguia, J., Heafner, J. & Keysar, B. (2014). Your Morals Depend on Language. *PLoS ONE*, 9 (4), e94842. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0094842>.
9. Corey, J. D., Hayakawa, S., Foucart, A., Aparici, M., Botella, J., Costa, A. & Keysar, B. (2017). Our Moral Choices are Foreign to us. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 43 (7), 1109–1128. <https://doi.org/10.1037/xlm0000356>.
10. Galston, W. & Ng B.C. (2018). Moral Judgement in Early Bilinguals: Language Dominance Influences Responses to Moral Dilemmas. *Frontiers in Psychology*, 9, 1070. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01070>
11. Muda, R., Niszczota, P., Bialek, M. & Conway, P. (2017). Reading Dilemmas in a Foreign Language Reduces Both Deontological and Utilitarian Response Tendencies. *Journal of Experimental Psychology: Learning Memory and Cognition*, 44 (2), 321–326. <https://doi.org/10.1037/xlm0000447>.
12. Nadarevic, L., Klein, L.C. & Dierolf, J. (2021). Does Foreign Language Alter Moral Judgments? Inconsistent Results from two pre-Registered Studies with the CNI Model. *Open Psychology*, 3 (1), 66–86. <https://doi.org/10.1515/psych-2020-0112>.
13. Greene, J. D., Morelli, S. A., Lowenberg, K., Nystrom, L. E. & Cohen J. D. (2008). Cognitive Load Selectively Interferes with Utilitarian Moral Judgment. *Cognition*, 107 (3), 1144–1154. <https://doi.org/10.1016/j.cognition.2007.11.004>.
14. Kahneman, D. (2003). A Perspective on Judgment and Choice: Mapping Bounded Rationality. *American Psychologist*, 58 (9), 697–720. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.58.9.697>.
15. Geipel, J., Hadjichristidis, C. & Surian, L. (2015b). The foreign language effect on moral judgment: the role of emotions and norms. *PLoS ONE*, 10, 0131529. doi: 10.1371/journal.pone.0131529
16. Dewaele, J.-M. (2010). Multilingualism and Affordances: Variation in Self-Perceived Communicative Competence and Communicative Anxiety in French L1, L2, L3 and L4. *International Journal of Applied Linguistics*, 48, 105–129. <https://doi.org/10.1515/iral.2010.006>.
17. Holleman, B., Kamoen, N. & Struiksmā, M. (2021). The Affect of Negativity: Testing the Foreign Language Effect in Three Types of Valence Framing and a Moral Dilemma. *Cognition and Emotion*, 35 (4), 690–704. <https://doi.org/10.1080/02699931.2021.1889472>.
18. Liu, C., Wang, H., Timmer, K. & Jiao, L. (2022). The Foreign Language Effect on Altruistic Decision Making: Insights from the Framing Effect. *Bilingualism: Language and Cognition*, 25 (5), 890–898. <https://doi.org/10.1017/S1366728922000128>.
19. Stańczykowska, Z. & Paradowski, M.B. (2024). The moral Foreign Language Effect beyond the L2 Non-first languages behave similarly (but there are nuances). *The Mental Lexicon*, 19 (1), 55–67. <https://doi.org/10.1075/ml.24016.sta>

Дата першого надходження статті до видання: 11.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 28.05.2026